

Overheid moet niet alleen knippen, maar vooral ook stimuleren

ICT, onderwijs en lagere lasten scoren hoog op wensenlijstje voor kabinet, maar ook pleidooi voor bredere stimulans krijgt handen op elkaar

Opzet

Het Financieele Dagblad heeft 24 prominenten uit bedrijfsleven en maatschappelijk middenveld benaderd met de vraag om aan de vooravond van Prinsjesdag het kabinet maximaal vier voorstellen te doen om de groei van de Nederlandse economie naar een hoger plan te tillen. Het gaat om ondernemers, vertegenwoordigers van de polder en hoogleraren economie. Daarvan hebben er 18 meegedaan. De deelnemers was tevoren gezegd dat het FD op naam uit de reacties zou citeren.

Groidebat
Lees verder
op fd.nl/groidebat

Ria Cats en Jule Hinrichs
Den Haag/Amsterdam

Hoe komt Nederland weer op een hoger groeipad? Prominente ondernemers, polderaars en hoogleraren geven het kabinet op verzoek een verlanglijstje mee. Over meer aandacht voor het mkb, lagere lasten, een beter gebruik van de ICT-infrastructuur en hogere investeringen in onderwijs zijn ze het nagenoeg eens. Maar ook een Keynesiaans stimuleringsbeleid scoort hoog — zeker nu de Staat tegen een recordlage rente kan lenen.

Eelco Blok stelt dat Nederland beschikt over 'een geweldige telecom- en ICT-infrastructuur, waarmee we in Europa voorop lopen'. Als topman van ICT- en telecomconcern KPN lijkt hij weinig anders te kunnen zeggen, maar de vraag is natuurlijk of dat potentieel voldoende wordt benut. Blok denkt van niet. 'Om de groei in Nederland op een structureel hoger niveau te brengen, zouden we deze toppositie beter moeten benutten. Ik ben er van overtuigd dat structurele, duurzame economische groei en ICT onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.'

Onderwijs speelt daarin een sleutelrol, benadrukken diverse respondenten. Ineke Dezentjé Hamming, voorzitter van de branchevereniging voor de technologische industrie FME: 'Goed opgeleide technici zijn keihard nodig, willen de bedrijven in de technologische industrie ook in de toekomst innovatie- en exportkampioen blijven.'

Toon van Bodegom van arbeidsbemiddelaar Myler wijst erop dat de groei nu wordt geremd doordat ICT-talent van buiten de EU moeilijk in Nederland aan een werkvergunning komt: 'Nederland leidt nu ieder jaar tienduizenden buitenlandse studenten op. Vervolgens is het voor ons bedrijfsleven erg moeilijk dit ontwikkelde talent in te zetten voor economisch succes in Nederland. Veel bedrijven hebben nu grote behoefte aan specifiek ICT-personeel, zoals java-ontwikkelaars.'

Van Bodegom wijst ook, net als directeur René Frijters van de alternatieve bank KNAB, op de enorme vlucht die 'big data' neemt en de ondersteunende rol die de overheid kan spelen in het samenbrengen van allerlei 'rijke databases'. Frijters: 'Deze schat aan informatie groeit per seconde maar er wordt nog heel weinig mee

gedaan. Mijn voorstel aan het kabinet is een visie en beleid te formuleren om big data veel meer toegankelijk te maken voor iedereen.'

Frijters pleit ook voor meer investeringen in ICT-voorzieningen in het onderwijs, om als Nederland de ICT-koppositie te behouden. Ceo Dick Boer van Ahold is het daar roerend mee eens. 'We merken in de praktijk een groot tekort aan kennis van online en ICT-ontwikkelingen in reguliere banen, omdat het geen standaard onderdeel van marketing- en economieopleidingen is', constateert Boer. Hij dringt er dan ook op aan om in de 'reguliere opleidingen' een sterker accent op ICT te leggen.

Los daarvan scoort de noodzaak van een beter onderwijs over de hele linie hoog. Door de vergrijzing van de beroepsbevolking zijn er steeds minder werkenden en dus, stelt de Groningse hoogleraar Steven Brakman, moet de groei komen van verhoging van de arbeidsproductiviteit. 'Voor de hand ligt dat de overheid en het bedrijfsleven extra gaan investeren in onderwijs. Maar het ziet er niet gunstig uit: al jaren is er bezuinigd in het (hoger) onderwijs.'

Ook constateert Brakman dat het bedrijfsleven nu vooral nog flexibele arbeidscontracten verstrekt en werkgevers zijn weinig geneigd geld te steken in de opleiding van tijdelijke krachten. De christelijke vakcentrale CNV stelt een ambitieuze doelstelling voor. 'Bijvoorbeeld dat Nederland over tien jaar het hoogste percentage van het bruto binnenlands product aan onderwijs uitgeeft', zegt voorman Maurice Limmen.

Innovatie is vaak een toverwoord als het om het stimuleren van groei gaat. Zo ook in deze peiling. De Tilburgse hoogleraar Sylvester Eijffinger bepleit een verdubbeling van de uitgaven in R&D door zowel de overheid als het bedrijfsleven. 'Ons land moet het hebben van de hoge toegevoegde waarde van producten en diensten op de "technologische grens" en dat kan alleen worden bereikt met fors meer geld.'

Tegelijkertijd is droom van een bredere vraagstimulans niet vervlogen. Het CNV roept, net als voorzitter Ton Heerts van de grote broer FNV, op tot het stimuleren van de binnenlandse vraag die de afgelopen jaren door de economische crisis een

“

'Onderzoek of burgers hun pensioen voor afbetaling van hoge hypotheek kunnen inzetten'

René Frijters
oprichter KNAB

“

'Zet in onderwijs in op voeding. We hebben een fitte, productieve beroepsbevolking nodig'

Dick Boer
ceo Ahold

“

'Voer vlaktaks in, schrap de heffingskortingen en geleidelijk ook de aftrek van de hypotheekrente'

Sylvester Eijffinger
hoogleraar UvT

'Nederland is een kleine regio met hoogwaardige kennis, dus vorm een super-economie zoals Silicon Valley'

Toon van Bodegom
directeur Myler

'Ringwegen rond grote steden moeten meer capaciteit krijgen om mobiliteit te garanderen'

Hans Gennissen
directeur Facilicom

'Investeer in verbetering concurrentiepositie en zorg vervolgens voor rust en zekerheid in het beleid'

Michiel Herkemij
ceo Vion

'Stimuleer "e-health", zorg op afstand, om de zorg betaalbaar en breed toegankelijk te houden'

Eelco Blok
ceo KPN

'Versoepel het ontslagrecht. Gebeurt dit radicaal, dan volgt een sterke afname van aantal tijdelijke banen'

Albert Jan Thomassen
directeur FBned

deuk heeft opgelopen. Een aantal prominente economen, zoals de Rotterdamse hoogleraar Bas Jacobs, deelt die mening, terwijl anderen, zoals Eijffinger juist dat als de grote valkuil van de overheid beschouwen. Ook voorman Hans de Boer van werkgeverslobby VNO-NCW wil wat doen aan de 'onderbesteding'. 'Mario Draghi van de Europese Centrale Bank wijst de weg, maar hij kan het niet alleen. De vertaling in Nederland naar nieuwe stimulansen voor de economie is heel beperkt.'

Jacobs denkt dat er financiële ruimte is voor het stimuleren van de vraag, omdat de overheid nu nagenoeg gratis kan lenen. 'De laatste kabinetten zijn te veel gefixeerd geweest op het terugdringen van het begrotingstekort, terwijl overheidsinvesteringen in onderwijs, infrastructuur, onderzoek en ontwikkeling en milieu nog nooit zo rendabel zijn geweest', aldus Jacobs.

Wat de vakbeweging betreft moet de overheid stoppen met de megabezuïningen op de thuiszorg. Dan blijven meer banen van huishoudelijke hulpen behouden. Hoogleraar aan de VU Eric Bartelsman stelt: 'Over dertig jaar hebben we voor de huidige productie de helft van het werk nodig. Dus zet in op investeringen in de sectoren van de toekomst als zorg, onderwijs en vrije tijdbesteding. Dat zijn nou net de sectoren waarop de regering bezuinigt.'

FNV en CNV willen dat de overheid meer geld steekt in duurzame energie en het energiezuiniger maken van woningen. Dat stimuleert de zieltoegende bouwsector. Hoogleraar Ton Wilthagen en president-directeur Hans Gennissen van de facilitaire dienstverlener Facilicom willen deze bedrijfstak helpen door de vele leegstaande kantoren om te bouwen tot woningen voor alleenstaanden, starters of kleine startende bedrijven. De lege kantoorruimte zal volgens Gennissen toch nooit meer volledig worden bezet door voortschrijdende ICT-toepassingen als thuis- en telewerken.

Een punt waarover alle respondenten het eens zijn, is het belang van belastingverlaging om de economie weer aan de praat te krijgen. Zo meent ceo Michiel Herkemij van vleesverwerker Vion dat de arbeidsintensieve sectoren relatief aantrekkelijker moeten worden. Dat kan volgens hem door consumptie hoger te belasten en arbeid lager. Directeur Albert Jan Thomassen van Familiebedrijven Nederland wil vooral de druk op de midden-groepen verkleinen: 'Dat stimuleert de bestedingen, en is goed voor het vertrouwen.'

'Stop ouderwetse brede exportmissies en ga internationaal heel gericht "matchmaking" bevorderen'

Rinke Zonneveld
directeur InnovationQuarter

'Zet in op aansprekende voorbeeldprojecten. Dat stimuleert en ik wil ze zelf ook gaan trekken'

Hans de Boer
voorzitter VNO-NCW

'Integreer ICT en productie verder en zet voor de toekomst volledig in op de agenda "Smart Industry"'

Ineke Dezentjé Hamming
voorzitter FME

'Investeer als overheid in de energiezuinige bouw en verbouw en het onderwijs en de zorg'

Ton Heerts
voorzitter FNV

'Maak agenda voor investeringen in wind- en zonne-energie en kleinschalige energie-opwekking'

Maurice Limmen
voorzitter CNV

'Gerichte investeringen in zorgtechnologie voor ouderen zijn nuttiger dan toezegging hoog pensioen'

Eric Bartelsman
hoogleraar VU

'Investeer in goede vestigingslocaties in steden; in diensteneconomie veel belangrijker dan vroeger'

Steven Brakman
hoogleraar RUG

'Verhoog AOW-leeftijd versneld, wat aanbod arbeid vergroot en lasten van de overheid verlaagt'

Barbara Baarsma
hoogleraar UvA

'Hoogste prioriteit moet zijn de vraag op peil te krijgen en te voorkomen dat capaciteit structureel verdwijnt'

Bas Jacobs
hoogleraar EUR

'Werk meer en proactief aan de competenties voor de beroepen en banen van morgen, de "novajobs"'

Ton Wilthagen
hoogleraar UvT

Enquête
Prominenten melden wat nodig is om de economie aan te jagen

Sleutelrol
Velen zien daarbij voor onderwijs een essentiële rol

Unaniem
Allen willen lagere belasting om de groei te stimuleren

FOTOS: ANP EN HEN DIJKSTRA

